

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยทำการศึกษาแบบไปข้างหน้าจากเดือนที่เก็บข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้คือ กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งชายและหญิงที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีและโท ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปี 2543 จำนวน 20,023 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตาราง Krejcie และ Morgan (รายละเอียดดังภาคผนวก ค) จำนวน 378 คน แต่ในการศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามครบถ้วนสมบูรณ์ 419 ราย

2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามคณะศึกษาของกลุ่มตัวอย่างทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาจะแบ่งกลุ่มคณะที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. กลุ่มคณะวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ สถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์ และ ศิลปกรรมศาสตร์

2. กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ อุตสาหกรรมเกษตร วิศวกรรมศาสตร์

3. กลุ่มคณะวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ แพทย์ศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เภสัชศาสตร์ ทันตแพทย์ศาสตร์ สัตวแพทย์ศาสตร์ เทคนิคการแพทย์

3. หาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคณะศึกษา โดยวิธีคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N \cdot 378}{20,023} = 0.2 N$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างแต่ละคณะ

N = จำนวนนักศึกษาแต่ละคณะ

4. ทำการสุ่มตัวอย่างประมาณ 20 % ของจำนวนนักศึกษาในภาคปกติของแต่ละคณะ โดยทำการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ แบบสอบถาม เรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการ โดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ภายนอกของฉลากโภชนาการบนผลิตภัณฑ์อาหารโดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

2.1 แบบสอบถามส่วนการสนใจอ่านข้อมูลบนฉลากผลิตภัณฑ์อาหารมีทั้งหมด 12 ข้อ โดยมีคำตอบเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบ สนใจอ่าน ให้ 1 คะแนน และ ไม่สนใจอ่าน ให้ 0 คะแนน

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบฉลากโภชนาการที่ใช้ในปัจจุบันบนฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร มีทั้งหมด 9 ข้อ โดยมีทิศทางของคำถามทางบวกและทางลบ คำถามทางบวก (ข้อ 1- 7) และข้อความทางลบ (ข้อ 8-9) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับและมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

ตอนที่ 3 การแปลความหมายและทำความเข้าใจข้อมูลผลจากโภชนาการบนผลิตภัณฑ์อาหารรวมทั้งหมด 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน

ตอบผิด ให้ 0 คะแนน

รวมคะแนนที่ได้จากคะแนนเต็ม 10 มาแบ่งระดับคะแนนดังนี้

คะแนน < 5 คะแนน (< 50%) หมายถึง มีระดับการรับรู้ต่ำ

คะแนน 5-8 คะแนน (50-80%) หมายถึง มีระดับการรับรู้ปานกลาง

คะแนน > 8 คะแนน (> 80%) หมายถึง มีระดับการรับรู้มาก

ตอนที่ 4 การรับรู้เกี่ยวกับการรับทราบประโยชน์ข้อมูลบนฉลากโภชนาการบนผลิตภัณฑ์อาหาร โดยให้คะแนนดังนี้

รับทราบ ให้ 1 คะแนน

ไม่รับทราบ ให้ 0 คะแนน

นำคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับการรับทราบประโยชน์ข้อมูลบนฉลากโภชนาการบนผลิตภัณฑ์อาหาร มารวมกันมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน แล้วแบ่งระดับคะแนนดังนี้

คะแนน < 5 คะแนน (< 50%) หมายถึง มีระดับการรับรู้ต่ำ

คะแนน 5-8 คะแนน (50-80%) หมายถึง มีระดับการรับรู้ปานกลาง

คะแนน > 8 คะแนน (> 80%) หมายถึง มีระดับการรับรู้มาก

การทดสอบเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือการศึกษา ผู้ศึกษาดำเนินการดังนี้

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้ทำการศึกษานำเครื่องมือการศึกษาทำการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ศูนย์วิจัยทางโภชนาการ 2 ท่าน และเภสัชกรสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ระดับ 7 1 ท่านแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา

2. หาคุณภาพของประโยคคำถาม ผู้ศึกษาได้จัดทำเครื่องมือการศึกษาที่ได้ปรับปรุงแล้วทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงแล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์หาความเชื่อ

มันโดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson หรือสูตร KR-20 ซึ่งจากการทดลองใช้พบได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามไปแจกและรับคืนด้วยตนเอง ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2543 ถึงเดือนสิงหาคม 2543

การดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดพื้นที่ สถานที่การเก็บเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำปฏิทินเวลาการจัดเก็บข้อมูล
2. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์หลังจากแจกแบบสอบถามเสร็จ พร้อมแจกคู่มือฉลากโภชนาการกับกลุ่มตัวอย่าง

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้โดยใช้ Computer โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ซึ่งมีวิธีการทางสถิติที่ใช้ดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล
2. จัดทำข้อมูลลงรหัส (Code Instruction) เพื่อแนวทางในการลงรหัสตามมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดรหัสข้อมูลทุกตอนจากแบบสอบถาม และทำการบันทึกข้อมูลทุกตอนจากแบบสอบถาม
3. คำนวณและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อให้บรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเช่น หาค่าเฉลี่ย (mean) ความถี่ ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการหาความแตกต่างของการรับรู้ตามลักษณะประชากร ได้แก่ T-test และ One -Way Anova